

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Another Athanasius : four Sahidic homilies attributed to St. Athanasius of Alexandria. Introduction, editions, translations

Saweros, I.K.I.

Citation

Saweros, I. K. I. (2016, November 9). *Another Athanasius : four Sahidic homilies attributed to St. Athanasius of Alexandria. Introduction, editions, translations*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/44031>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/44031>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/44031> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Saweros, I.K.I.

Title: Another Athanasius : four Sahidic homilies attributed to St. Athanasius of Alexandria. Introduction, editions, translations

Issue Date: 2016-11-09

Samenvatting

Deze dissertatie omvat de eerste kritische editie (editio princeps) met Engelse vertaling van vier preken, die geschreven zijn in het Sahidisch Koptisch en toegeschreven worden aan H. Athanasius van Alexandrië (c. 296-373). Deze tekstuittgave is gebaseerd op enkele 9^e-10^e eeuwse handschriften uit de Pierpont Morgan Bibliotheek, die afkomstig zijn uit een verlaten middeleeuws klooster in de provincie al-Fayyum in Egypte. De bewaard gebleven tekstfragmenten van andere handschriften worden met de tekst van de centrale handschriften in parallelle kolommen gepresenteerd.

De eerste preek, die is overgeleverd in manuscript M 602, f. 89r-98r, is een lofrede over de twee aartsengelen Michaël en Gabriël. In deze preek worden met behulp van verhalen morele lessen overgebracht. De prediker vertelt niet minder dan vijf verhalen ter illustratie van zijn betoog.

De tweede preek gaat over moord en hebzucht, en over de aartsengel Michaël. De tekst is overgeleverd in manuscript M 602, f. 98v-110v. In de titel wordt beweerd dat de preek werd gehouden in aanwezigheid van H. Pachomius, de archimandriet van Thebe, tijdens zijn bezoek aan Athanasius in Alexandrië. Het grootste deel van de preek, verteld door Athanasius, gaat over twee visioenen van H. Pachomius. Het eerste visioen toont een diaken die een moordenaar blijkt te zijn. Het tweede visioen gaat over de kwellingen die Christelijke zondaars in de hel moeten ondergaan. Aan het eind van de preek vertelt Athanasius over een visioen, dat hij zelf heeft ontvangen tijdens zijn ballingschap in Panopolis in Opper Egypte, waarin de aartsengel Michaël aan hem verschijnt. In verscheidene passages van deze preek kunnen invloeden van de apocriefe tekst *De Apocalyps van Paulus* waargenomen worden.

De derde preek is bewaard gebleven in manuscript M 577, f. 37v-49v. De titel vermeldt dat de preek werd gehouden door Athanasius als een antwoord op de vragen die gesteld werden door enkele priesters afkomstig uit Isauria in Klein-Azië, tijdens hun bezoek aan hem. Het eerste en belangrijkste onderwerp van de preek is een bijbelexegese over de perikoop van de nachtelijke bezoeker uit Lukas 11: 5-9. Vervolgens vertelt Athanasius over een onbarmhartige rijke man, Phoibammon, die na een wonder van H. Pachomius tot bekering is gekomen, toen monnik is geworden en later bisschop van Koptos in Opper Egypte. Daarna volgt een korte verhandeling over de vriendschap tussen Jonathan en David. Tenslotte spreekt hij over de wonderbaarlijke wijze waarop de visie van Carpocrates, een ketter, op het concilie van Nicea weerlegd werd.

De vierde preek lijkt over Pinksteren te gaan, tenminste, zo wordt aangekondigd in de titel. De preek is overgeleverd in manuscript M 595, f. 118v-140v. Athanasius, aan wie de tekst is toegeschreven, komt in het geheel niet in de preek voor met uitzondering van de titel. De prediker behandelt verschillende thema's aan de hand van bijbelcitaten. De belangrijkste zijn: het christelijk gezin, rijkdom en armoede, en hoe men zich in de kerk behoort te gedragen. Pas in de laatste regels wordt kort iets over Pinksteren geschreven.

De tekstedities met vertaling van de vier preken worden voorafgegaan door een algemene inleiding. Het eerste hoofdstuk geeft een beschrijving van de tekstoverlevering van de preken en van de afzonderlijke handschriften. Het tweede hoofdstuk geeft een literaire analyse van de preken. Het derde hoofdstuk bespreekt het auteurschap, de datum en de plaats waar de teksten zijn ontstaan. Het vierde hoofdstuk bespreekt het beeld van de historische Athanasius zoals dat geschetst wordt door de eerste drie preken. Het resultaat van de zoektocht naar latere, Arabische, vertalingen van deze preken wordt weergegeven in een appendix.

Samenvatting

Tenslotte worden de principes die ten grondslag liggen aan de editie uiteengezet.

Het is duidelijk dat de eerste drie preken didactische preken zijn, opgesteld met behulp van verscheidene andere literaire bronnen. De definitieve eindredactie heeft waarschijnlijk later plaats gevonden, namelijk in de periode die genoemd wordt ‘de synaxarische systematisering (d.wz. het systematiseren van het synaxarium), dat is rond de negende eeuw, toen deze teksten werden aangepast voor gebruik in de liturgie. De vierde preek is hoogst waarschijnlijk in zijn geheel in een keer opgeschreven en gaat terug op een waarschijnlijk in het Grieks geschreven origineel uit de Late Oudheid. De auteur van deze preken is niet Athanasius, maar de preken zijn waardevolle getuigen van de receptiegeschiedenis van de persoon Athanasius in latere eeuwen, en weerspiegelen de behoeften van de Egyptische miaphysitische Kerk na het schisma van de zesde eeuw.

